

สภาพปัญหา

ปัจจุบันนี้ รัฐบาลเกือบทุกประเทศจะประกาศว่าตนขึ้นครองอำนาจในฐานะเป็นตัวแทนของประชาชน ในประเทศโลกเสรี จะยึดหลักการที่ว่าผู้บริหารประเทศจะต้องมาจากเลือกตั้งของประชาชน ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม โดยถือว่าการเลือกตั้งคือการเป็นตัวแทนของชนแห่งชาติ¹

สำหรับประเทศไทยนั้น แนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งได้เกิดขึ้นมานานก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 ในช่วงสมัยรัชกาลที่ 5 นักคิดหัวก้าวหน้าบางคน เช่น เพียนวรรณ ได้เสนอให้มีการปกครองแบบประชาธิปไตยขึ้นเป็นครั้งแรก แต่แนวความคิดนี้ยังไม่เป็นที่แพร่หลายในหมู่ผู้ปกครองและประชาชนมากนัก²

ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 6 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงตั้ง "คูสิตธานี" ขึ้นเพื่อเป็นเมืองจำลองรูปแบบการปกครองประชาธิปไตย เป็นการทดลองโดยให้มีธรรมนูญปกครอง มีพรรคการเมือง 2 พรรค ให้มีการเลือกตั้งนคราภิบาล (mayor) มีสภาการเมืองแบบประชาธิปไตย มีการออกหนังสือพิมพ์วิจารณ์การดำเนินงาน³

¹Samuel A. Johnson, Comparative Government (New York: Barron's Educational Series, Inc., 1973), p. 51.

²ไพโรจน์ โพธิวงศ์ และสุวิทย์ สุทธิจิระพันธ์, การเลือกตั้งทั่วไป มกราคม 2518 (กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 4.

³สุเทพ อรรถการ, พรรคการเมืองในระบบเสรีประชาธิปไตย (กรุงเทพฯ: บางสะแกการพิมพ์, 2524), หน้า 41-42.

แต่อย่างไรก็ดี พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ยังมีใตทรงจัดให้มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทยนั้น ก็โดยมีพระราชดำริว่า การเปลี่ยนแปลงการปกครองนั้นควรดำเนินในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป เพื่อประชาชนชาวไทยจะไ้ปรับตัวได้ทัน⁴

การเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยของไทยเกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 7 บุคคลคณะหนึ่งซึ่งเรียกว่า "คณะราษฎร" ได้เข้ายึดอำนาจการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์ อยู่ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ใตทรงพระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2475 อันเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของประเทศไทย⁵

ประเทศไทยใ้มีการเลือกตั้งครั้งแรกเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2476 จนถึงปัจจุบันใ้มีการเลือกตั้งทั่วไปทั้งหมด 12 ครั้ง การเลือกตั้งทั่วไป 12 ครั้งดังกล่าว นั้น เป็นการเลือกตั้งแบบรวมเขตจังหวัด 6 ครั้ง และเลือกตั้งแบบแบ่งเขตจังหวัด 5 ครั้ง ส่วนครั้งหลังสุด (ในปี พ.ศ. 2522) เป็นการเลือกตั้งแบบผสมรวมเขตและแบ่งเขต⁶

⁴สมพงศ์ เกษมสิน และจรรยา สุภาพ, ลัทธิการเมืองและเศรษฐกิจเปรียบเทียบ (กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2520), หน้า 335.

⁵เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

⁶รัฐธรรมนูญ 2521 มาตรา 99 กำหนดว่า หากจังหวัดใ้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใ้ไม่เกินสามคน ใ้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง และจังหวัดใ้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใ้เกินกว่าสามคน ใ้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง ใ้กระทรวงมหาดไทย, กรมการปกครอง, กฎหมาย กฎกระทรวง และระเบียบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2522 (พระนคร: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2522), หน้า 99.

ตารางที่ 1

สถิติการเลือกตั้งของประเทศไทยรวม 12 ครั้ง (2476 - 2522)

ครั้งที่	วันเลือกตั้ง	ผู้ใช้สิทธิ คิดร้อยละ	จว.ที่ไปใช้สิทธิ มากที่สุด	จว.ที่ไปใช้สิทธิ น้อยที่สุด	จำนวน ส.ส.	ลักษณะเลือกตั้ง รวมเขต แบ่งเขต	จำนวนประชากร ต่อ ส.ส. 1 คน
1	15 พ.ย. 2476	41.45	เพชรบุรี(78.82)	แม่ฮ่องสอน(17.71)	78	*	100,000
2	7 พ.ย. 2480	40.22	นครนายก(80.50)	แม่ฮ่องสอน(22.24)	91	*	200,000
3	12 พ.ย. 2481	35.03	นครนายก(67.36)	ตรัง(16.28)	91	*	200,000
4	6 ม.ค. 2498	32.52	บุรีรัมย์(54.65)	สุพรรณบุรี(13.40)	96	*	200,000
5	29 ม.ค. 2491	26.54	ระนอง(58.69)	สมุทรปราการ(15.69)	99	*	200,000
6	26 ก.พ. 2495	38.76	สระบุรี(93.30)	พระนครศรี(23.03)	123	*	200,000
7	26 ก.พ. 2500	57.50	สระบุรี(93.30)	สุพรรณบุรี(42.06)	160	*	150,000
8	15 ธ.ค. 2500	40.10	ระนอง(73.00)	อุดรธานี(28.92)	160	*	150,000
9	10 ก.พ. 2512	49.16	ระนอง(73.95)	พระนครศรี(34.66)	219	*	150,000
10	26 ม.ค. 2518	47.17	ภูเก็ต(63.87)	กรุงเทพฯ(33.65)	269	*	150,000
11	4 เม.ย. 2519	43.99	นครพนม(63.53)	เพชรบูรณ์(26.64)	279	*	150,000
12	22 เม.ย. 2522	44.57	ยโสธร(77.11)	กรุงเทพฯ(22.56)	301	*	150,000

หมายเหตุ

ไม่รวมการเลือกตั้งเพิ่ม ตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีจำนวน ส.ส.ครของครึ่งสภาตามที่ระบุไว้ ซึ่งประเทศไทยมีการเลือกตั้ง เพิ่ม 2 ครั้ง ในวันที่ 5 ส.ค.2489 (เฉพาะใน 47 จังหวัด) และ 5 มิ.ย.2492 (เฉพาะใน 19 จังหวัด)

แหล่งที่มา: กองการเลือกตั้ง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ในการเลือกตั้งทั้ง 12 ครั้งโดยเฉลี่ยมีผู้สนใจไปใช้สิทธิกันน้อยมาก การเลือกตั้งมีผู้ไปใช้สิทธิมากกว่าร้อยละ 50 มีเพียงครั้งเดียวเท่านั้น คือการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500 แต่ในการเลือกตั้งครั้งนั้นกล่าวกันว่ามีการโกง การเลือกตั้งกันอย่างมโหฬาร ทำให้มีจำนวนผู้ไปใช้สิทธิมากกว่าที่เป็นจริง⁷

ขณะที่โดยส่วนรวมทั้งประเทศคนไทยสนใจไปใช้สิทธิเลือกตั้งน้อย แต่ในเขตอำเภอป่าต้ว จังหวัดยโสธร ซึ่งเป็นอำเภอขนาดเล็ก ห่างไกลจากความเจริญ กลับมีผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากเป็นพิเศษ (ดูตารางที่ 2) กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2519 มีผู้ไปใช้สิทธิร้อยละ 96.79 (อันดับ 1 ของประเทศ) และในปี พ.ศ. 2522 มีผู้ไปใช้สิทธิมากถึงร้อยละ 98.95 (อันดับ 2 ของประเทศ) อัตรากារไปใช้สิทธิหรือความเสี่ยงเลือกตั้งของชาวอำเภอป่าต้วนี้ พิจารณาในบางแง่มุมก็ดูจะขัดกับหลักการทั่วไปหรือทฤษฎี ซึ่งนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน ทั้งนักวิชาการต่างประเทศและนักวิชาการไทยเอง ได้ทำการศึกษาวิจัยและกำหนดเป็นหลักการทั่วไปหรือทฤษฎีเอาไว้

ตัวอย่างเช่น เลสเตอร์ คัมเบิลยู มิลบราธ (Lester W. Milbrath) อ้างผลงานการวิจัยของ Campbell, Pesonen, Rokkan, Scheuch และ Valen พบว่าผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูงกว่ามีแนวโน้มเป็นไปได้ว่าไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากกว่า⁸ เอส. พี. วาร์มา (S. P. Varma) ได้ทำการวิจัยที่อินเดีย พบว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองไปใช้สิทธิหรือความเสี่ยงเลือกตั้งมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในชนบท⁹

⁷ โหม รักษ์มู และธวัชชัย ไพลิตร, บันทึก 25 นักการเมือง: วิเคราะห์การเลือกตั้งในไทย (กรุงเทพฯ: นพรัตน์, 2522), หน้า 90-95.

⁸ Lester W. Milbrath, Political Participation: How and Why Do People Get Involved in Politics (Chicago: Rand McNally & Company, 1965), p. 16.

⁹ S. P. Varma et al., Voting Behaviour in a Changing Society (Delhi: Saraswati Printing Press, 1973), p. 367.

ตารางที่ 2

การไปใช้สิทธิเลือกตั้งของอำเภอป่าติว จังหวัดยโสธร พ.ศ. 2519 และ 2522

พ.ศ.	จำนวนผู้	ผู้มาลงคะแนน		บัตรเสีย	
	มีสิทธิเลือกตั้ง	จำนวน	%	จำนวน	%
2522	9,002	8,909	98.95	116	1.30
2519	9,101	8,809	96.79	313	3.55

การวิจัยในประเทศไทยทั่วไปก็พบผลของการศึกษาที่คล้ายคลึงกัน เช่น การวิจัยของ ชัยวัฒน์ รัฐขจร พบว่า ระดับการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตยและความกระตือรือร้นในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครอง โดยพบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษายิ่งสูงขึ้นจะมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองและมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อยกว่า¹⁰

อย่างไรก็ตาม เมื่อเราพิจารณาการเลือกตั้งทั่วไปในปี พ.ศ. 2522 (ดูตารางที่ 1) จะพบว่า คนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครกลับไปใช้สิทธิเลือกตั้งน้อย คือเพียงร้อยละ 22.56 เท่านั้น ในขณะที่อำเภอป่าติว จังหวัดยโสธร มีผู้ไปใช้สิทธิถึงร้อยละ 98.95 (ดูตารางที่ 2 และตารางที่ 3) ทั้ง ๆ ที่อำเภอป่าติว จังหวัดยโสธร มีประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวชนบท เกือบทั้งหมดมีอาชีพทางการเกษตร ฐานะทางเศรษฐกิจต่ำกว่ากรุงเทพมหานครโดยเปรียบเทียบ การขนส่งและการติดต่อสื่อสารก็น้อยกว่ากรุงเทพมหานคร

¹⁰ชัยวัฒน์ รัฐขจร, "ความเข้าใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน: ศึกษาเฉพาะกรณีประชาชนอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522), หน้า 202.

ตารางที่ 3

จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งลงคะแนนและบัตรเสีย
ในการเลือกตั้งเมื่อ 22 เมษายน 2522 ของอำเภอป่าต้ว จังหวัดยโสธร

ตำบล	หน่วยที่	จำนวน		
		ผู้เลือกตั้ง	มาลงคะแนน	บัตรเสีย
โพธิ์ไทร	1	775	763	11
"	2	379	376	4
"	3	660	645	11
"	4	445	442	3
เชียงเพ็ง	1	481	481	4
"	2	340	339	9
"	3	153	153	5
กระจ่าย	1	404	393	9
"	2	340	340	-
"	3	485	477	8
"	4	731	728	8
"	5	515	478	11
"	6	103	103	1
"	7	545	545	8
"	8	413	413	6
"	9	295	295	2

(มีต่อ)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตำบล	หน่วยที่	ผู้เลือกตั้ง	จำนวน	
			มาลงคะแนน	บัตรเสีย
โคกนาโก	1	185	185	3
"	2	175	175	5
"	3	206	206	3
"	4	372	371	3
"	5	548	548	2
"	6	262	262	-
"	7	190	190	-
รวม	23	9,002	8,908	116
ร้อยละ	-	100.00	98.95	1.30

แหล่งที่มา: ททําการปกครองจังหวัดยโสธร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

และโดยทั่วไประดับการศึกษาของประชาชนก็ต่ำกว่าคนในกรุงเทพมหานคร

จากข้อมูลเบื้องต้นดังกล่าวนี้ทำให้เป็นที่น่าสนใจศึกษาว่า การที่ประชาชนในส่วภูมิภาคไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งในอัตราสูง เป็นเพราะว่าถูกระดมหรือไปด้วยความสมัครใจของตนเอง ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการทางการเมืองของประชาชนที่ไปลงคะแนนในอัตราสูงดังกล่าวมีสูงต่ำเพียงใด ประชาชนมีความรู้ที่ถูกต้องการเมืองหรือไม่ และการบริหารการเลือกตั้งที่อำเภอตัวเป็นไปอย่างเหมาะสมหรือไม่ประการใด และข้อสรุปทั่วไปดังกล่าวข้างต้นได้รับการแก้ไขอย่างไรหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งหวังจะให้ผลงานการวิจัยเป็นประโยชน์ทั้งทางด้านการศึกษาและทางด้านการนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ทั่วไปในการกำหนดนโยบายและวางมาตรการทั่วไปในการเลือกตั้งของไทย โดยเฉพาะประโยชน์ด้านการพัฒนาการเมืองในระบบประชาธิปไตย วัตถุประสงค์เฉพาะของการวิจัยนี้มีดังต่อไปนี้

1. เพื่อทราบว่าประชาชนในส่วนภูมิภาค โดยเฉพาะที่อำเภอตัว ที่ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งในอัตราสูง เพราะถูกระดมหรือไปด้วยความสมัครใจของตนเอง
2. เพื่อทราบถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการทางการเมืองของประชาชน
3. เพื่อทราบว่า การที่ประชาชนไปออกเสียงเลือกตั้งในอัตราสูงนั้น ประชาชนกลุ่มดังกล่าวมีความรู้ที่ถูกต้องการเมืองของประเทศไทยอย่างไร
4. เพื่อทราบถึงกุศโลบายการบริหารการเลือกตั้งของอำเภอตัว ซึ่งทำให้ประชาชนไปใช้สิทธิมากเป็นพิเศษ

สมมติฐานในการวิจัย

ปัจจัยเรื่องการระดม ความรู้ทางการเมือง ความรู้สึกต่อการเมืองและการบริหารการเลือกตั้งย่อมมีความสัมพันธ์กันในการที่จะทำให้มีการไปใช้สิทธิในอัตราสูง (ซึ่งรายละเอียดจะกล่าวถึงในแนวความคิด หลักการทั่วไปและทฤษฎีในบทที่ 2) จึงมีสมมติฐานดังนี้

1. ประชาชนไปใช้สิทธิ ออกเสียงเลือกตั้งในอัตราสูงเพราะว่าถูกระดม ไม่ใช่เพราะความสำนึกของตนเอง
2. ความรู้ทางการเมืองของประชาชนอยู่ในอัตราต่ำ
3. ประชาชนมีความรู้สึกที่ดีต่อการเมือง
4. การบริหารการเลือกตั้งที่อำเภอบัวแก้วเป็นไปอย่างเหมาะสม

นิยามแนวความคิดหรือตัวแปรที่สำคัญ

จากสภาพปัญหา วัตถุประสงค์ และสมมติฐานในการศึกษาดังที่กล่าวมาในเบื้องต้นมีแนวความคิดสำคัญหรือตัวแปรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งน่าจะให้ความหมาย เพื่อความเข้าใจถูกต้องตรงกันตั้งแต่เบื้องต้น เป็นรากฐานสำคัญที่จะทำการวัดค่าต่อไป ดังนี้ คือ การมีส่วนร่วมโดยถูกระดม การมีส่วนร่วมด้วยความสำนึกของตนเอง ความรู้ทางการเมือง หัสนคติทางการเมือง ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง หัวคะแนน และการบริหารการเลือกตั้ง

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากแนวความคิดสำคัญอย่างมีความจำเป็นต้องขยายความโดยละเอียด เพื่อทราบความหมายและขอบข่ายของแนวความคิดดังกล่าวนี้ ไม่สามารถจะทำความเข้าใจให้หมดจด โดยข้อความสั้น ๆ ได้ จึงนำไปพิจารณาขยายความเพื่อเติมรายละเอียดในบทที่ 2 ทั้งนี้ รวมถึงการนิยามเชิงปฏิบัติการ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดดัชนีที่จะวัดค่าแนวความคิดแต่ละอย่างดังกล่าวนี้ด้วย

การมีส่วนร่วมโดยถูกระดม

การมีส่วนร่วมโดยถูกระดม (mobilized participation) หมายถึง การเข้าร่วมทางการเมืองเนื่องจากถูกผู้อื่นชักชวนไป หรือเห็นคนอื่นไปก็ไปด้วย โดย

ที่ผู้เข้าร่วมไม่มีความสำนึกของตัวเอง แต่เข้าร่วมโดยการยินยอม (compliance) เนื่องจากถูกจูงใจ (motive) หรือ ถูกชักจูง (manipulate) ความนึกคิด ด้วยวิธีการต่าง ๆ

การมีส่วนร่วมด้วยความสำนึกของตนเอง

การมีส่วนร่วมด้วยความสำนึกของตนเอง (autonomous participation) หมายถึงการเข้าร่วมร่วมทางการเมือง เนื่องจากต้องการเข้าไปมีอิทธิพลไม่ทางตรงก็ทางอ้อมต่อการตัดสินใจของรัฐบาล หรือการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล ในการวิจัยนี้หมายถึงความรวมถึงการเข้าร่วมทางการเมือง (เช่น การเลือกตั้ง ฯลฯ) เพราะคิดว่าเป็นหน้าที่ของพลเมืองซึ่งตนในฐานะพลเมืองของรัฐควรจะทำด้วย

ความรู้ทางการเมือง

ความรู้ทางการเมืองหมายถึง ความเข้าใจในโครงสร้าง ขั้นตอน หน้าที่ของบุคคลหรือองค์กร ซึ่งใช้อำนาจอธิปไตยหรืออำนาจทางการเมือง โดยจะรวมความไปถึงความรู้ในเรื่องบุคคลซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นหรือรัฐบาลกลางและเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านด้วย

ความรู้ที่ถือต่อการเมือง

ความรู้ที่ถือต่อการเมืองในที่นี้หมายถึง ความรู้ที่ผู้ถือการการเมืองของไทยทั่ว ๆ ไป ไม่ว่าจะเป็นประชาธิปไตยหรือเผด็จการทหาร รวมทั้งความรู้ที่ผู้ถือการเมืองอื่น ๆ ในระดับชาติหรือท้องถิ่น ตลอดจนความรู้ที่ผู้ถือการเมืองมีความสามารถพัฒนาท้องถิ่นของตน

ห้วคะแนน

ห้วคะแนน หมายถึง เพียงบุคคลซึ่งช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้งในการหาเสียงเลือกตั้งโดยเปิดเผย จึงไม่รวมถึงกำนันผู้ใหญ่บ้านหรือกรรมการบริหารท้องถิ่น ซึ่งมีหน้าที่ต้องวางตนเป็นกลางในการเลือกตั้ง แต่บางคนได้ลักลอบหาเสียงให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเช่นเดียวกับห้วคะแนน

การบริหารการเลือกตั้ง

การบริหารการเลือกตั้ง หมายถึง ขั้นตอนและกระบวนการในการดำเนินการเลือกตั้ง เริ่มตั้งแต่การเตรียมการก่อนที่จะมีการเลือกตั้ง การดำเนินการในวันเลือกตั้ง และการดำเนินการหลังวันเลือกตั้ง ระบบการบริหารงานเลือกตั้งที่มีประสิทธิภาพจะเป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้การเลือกตั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อยบริสุทธิ์ยุติธรรม และเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเลือกตั้งมากขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยนี้มุ่งศึกษาถึงสภาพการณ์ของการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในอัตราสูงของคนไทย หน่วยที่ทำการศึกษามุ่งคัดเลือกเอาพื้นที่ที่มีอัตราการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสูง คือ ในปี พ.ศ. 2522 มีผู้ไปใช้สิทธิถึงร้อยละ 98.95 ด้วยเหตุนี้อำเภอป่าติ้ว จังหวัดยโสธร จึงมีความเหมาะสมที่จะใช้เป็นหน่วยในการศึกษาและการศึกษาครั้งนี้มุ่งจำกัดอยู่เฉพาะการไปออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2522 เท่านั้น

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากท้องถิ่นดังกล่าวเป็นชนบท ลักษณะทางประชากร โดยเฉพาะในด้านอาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ของประชาชนใกล้เคียงกันมาก การศึกษาเรื่องนี้จึงจำกัดแง่มุมของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการลงคะแนนเสียงไว้ในวงแคบเท่าที่การกระจายของตัวแปรอิสระจะเอื้ออำนวยให้ได้ รายละเอียดเกี่ยวกับตัวแปรระบุไว้ในตอนท้ายถึงระเบียบวิธีวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้จากการวิจัย

หากทราบถึงสาเหตุที่ประชาชนไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งในอัตราสูง ว่าถูกระดม หรือเพราะว่าเกิดจากความสำนึกของตนเอง ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการทางการเมืองของประชาชน ความรู้สึกของประชาชนต่อการเมือง และการบริหารซึ่งมีผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งมากแล้ว ก็จะสามารถเอื้ออำนวยประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. เพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับทฤษฎี (Theory) หรือหลักการทั่วไป (generalization) เกี่ยวกับพฤติกรรมของประชาชนที่ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ตลอดจนการบริหารการเลือกตั้ง ซึ่งทำให้มีผู้ไปใช้สิทธิในอัตราที่สูง การวิจัยอุปนัย (inductive) ครั้งนี้สามารถทำให้ผู้อ่านสามารถนำไปใช้ในการนิรนัย (deduction) เพื่อใช้ตั้งสมมติฐานหรือวิเคราะห์ กรณีอื่น ๆ ทั่วไปได้

2. ทำให้ผู้ที่ทำการศึกษาสามารถนำหลักการทั่วไป หรือทฤษฎีจากการวิจัยในครั้งนี้ นำไปประยุกต์ (apply) ใช้กับการกำหนดนโยบาย และการวินิจฉัยสั่งการทางด้านการเมืองการปกครองต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การเลือกตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

ในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 22 เมษายน 2522 ของอำเภอป่าติว จังหวัดภูเก็ต มีผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งตามบัญชีเลือกตั้ง จำนวน 9,002 คน ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งดังกล่าวคือประชากร (population) ของการวิจัยครั้งนี้ แต่เนื่องจากไม่มีความจำเป็นที่จะทำการศึกษาโดยใช้ประชากรทั้งหมด จึงได้ทำการสุ่มตัวอย่างอีกครั้งหนึ่ง การสุ่มนี้จะรวมทั้งผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งและผู้ไม่ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง จึงมีจำนวนน้อยมาก คือเพียงร้อยละ 1.05 ของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งเท่านั้น

ขั้นตอนของการสุ่มตัวอย่างมีดังนี้

1. เลือกตำบลที่จะทำการศึกษา
2. เลือกหมู่บ้าน และ
3. เลือกประชากรกลุ่มตัวอย่าง

อำเภอป่าติ้ว จังหวัดยโสธร เมื่อครั้งเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2522 มี 4 ตำบล 37 หมู่บ้าน ดังนี้

ตำบลโพธิ์ไทร	มี	9	หมู่บ้าน
ตำบลเชียงเพ็ง	มี	6	หมู่บ้าน
ตำบลกระจาย	มี	14	หมู่บ้าน
ตำบลโคกนาโก	มี	8	หมู่บ้าน
	รวม	37	หมู่บ้าน

การเลือกตัวอย่างในระดับต่าง ๆ นั้นดำเนินการดังต่อไปนี้

1. การเลือกตัวอย่างโดยไม่ใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น (nonprobability sampling) เลือกวิจัยโดยการเลือกอย่างจงใจ (purposive sampling) โดยการเลือกเอาตำบลโพธิ์ไทร เนื่องจากตำบลโพธิ์ไทรเป็นตำบลที่ตั้งของเขตสุขาภิบาล อันได้แก่หมู่ที่ 4 (หมู่บ้านป่าติ้ว) และหมู่ที่ 5 (หมู่บ้านโพธา) และมีหมู่บ้านนอกเขตสุขาภิบาลอีก 7 หมู่บ้าน ทั้งนี้เพื่อจะได้สภาพพื้นที่อยู่อาศัยชนบท-เมือง เป็นตัวแปรในการศึกษานี้

2. การเลือกตัวอย่างโดยใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น (probability sampling) กระทำดังนี้

2.1 เลือกตัวอย่างโดยการสุ่มแบบธรรมดา (simple random sampling) กระทำดังนี้

- 2.1.1 นำหมู่ที่ 4, 5 (เขตสุขาภิบาล) มาจับสลากได้หมู่ที่ 4 (บ้านป่าติ้ว)
- 2.1.2 นำ 7 หมู่บ้านของตำบลโพธิ์ไทร ซึ่งอยู่นอกเขตสุขาภิบาลมาจับสลากอีก 2 หมู่บ้าน ได้หมู่ที่ 1 (บ้านโพธิ์ไทร) และหมู่ที่ 8 (บ้านหนองแสง)

2.1.3 นำตำบลต่าง ๆ อีก 3 ตำบลมาจับสลากเลือกอีก 1 ตำบล
ได้ตำบลกระจาย

2.1.4 นำหมู่บ้านต่าง ๆ ในตำบลกระจาย ซึ่งมีอยู่ 14 หมู่บ้าน
มาทำการจับสลากคัดเลือกอีก 3 หมู่บ้าน ได้หมู่บ้าน 14 (บ้านกระจาย) หมู่ที่ 4
(บ้านคำเกิด) และหมู่บ้าน 3 (บ้านหนองบาก)

2.2 การสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบชนิดวงกลม (circular systematic random
sampling) เนื่องจากตัวแปรต่าง ๆ ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์มีไม่มากนักจึงใช้ตัวอย่าง
เพียง 400 คน ให้จำนวนตัวอย่างที่ต้องการ = 400 คน ให้จำนวนผู้มีสิทธิออกเสียง
เลือกตั้งซึ่งนำมาได้ความ ข้อ 2 = 1,933

คำนวณหาช่วงห่าง

$$\begin{aligned} \text{ช่วงห่าง} &= \frac{\text{จำนวนทั้งหมด}}{\text{จำนวนที่ต้องการ}} \\ &= \frac{1,933}{400} = 4.8 \\ &= 5 \quad (\text{ปัดเศษ}) \end{aligned}$$

หลังจากได้จำนวนช่วงห่างดังกล่าว จึงนำมาใช้ เลือกตัวอย่างจากบัญชีผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง
โดยเลือกทุกอันที่ 5 ได้ตัวอย่างจากพื้นที่ต่าง ๆ ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4

ตัวอย่างที่สุ่มได้ตามหมู่บ้าน และตำบลต่าง ๆ ในอำเภอป่าดิว จังหวัดยโสธร

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ตำบล	จำนวนผู้มีสิทธิออกเสียง เลือกตั้ง	ตัวอย่าง		รวม
				ชาย	หญิง	
4	ป่าดิว	โพธิ์ไทร	698	78	74	152
1	โพธิ์ไทร	โพธิ์ไทร	142	13	16	29
8	หนองแสง	โพธิ์ไทร	188	20	18	38
14	กระจาย	กระจาย	378	37	38	75
4	คำเกิด	กระจาย	204	12	29	41
9	หนองบาก	กระจาย	323	27	38	65
รวม			1,933	187	213	400

การรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการ การสัมภาษณ์และการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง
ของการสัมภาษณ์เน้นดำเนินการทั้งแบบใช้โครงสร้างและแบบคำถามเปิด

1. การสัมภาษณ์

ก) สัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ (ใช้โครงสร้างของการสัมภาษณ์กึ่งที่ปรากฏ
อยู่ในภาคผนวก ก.) ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดด้วยตนเอง ใช้เวลา 1
เดือนเศษ คือระหว่าง วันที่ 22 ตุลาคม 2525 ถึงวันที่ 26 พฤศจิกายน 2525
การสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามนี้มุ่งจะนำข้อมูลมาทดสอบสมมติฐาน ที่ 1, 2, 3 และ 4

ข) การสัมภาษณ์โดยไม่ใช้แบบสัมภาษณ์ คำถามจะเป็นคำถามเปิด ใช้สำหรับ สอบถามกรรมการบริหารการเลือกตั้งในระดับต่าง ๆ ในการสัมภาษณ์นี้จะสอบถามเฉพาะ กรรมการบริหารการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2522 บางคนเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อประกอบการวิเคราะห์ สมมติฐาน ข้อ 4 ร่วมกับการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างดังที่กล่าวมาแล้ว

การสัมภาษณ์แบบคำถามเปิดมีลักษณะคำถามกว้าง ๆ ดังนี้

"ท่านทำอย่างไร? จึงทำให้มีผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสูงเป็นพิเศษ"

"การแก้ไขปัญหาเรื่องทะเบียนทำอย่างไร? เป็นต้นว่ามีชื่อในบัญชีเลือกตั้งแต่ไม่มีตัว บุคคลอยู่ในหมู่บ้าน (หรืออำเภอ) ของท่าน"

"วิธีการจูงใจให้ผู้คนไปใช้สิทธิมาก"

"ถ้าประชาชนไม่มีบัตรประจำตัวประชาชนยอมไปใช้สิทธิออกเสียงหรือไม่ได้มีวิธีการ แก้ไขอย่างไร"

"การเตรียมการก่อนการเลือกตั้งใช้เวลานานเท่าไร" เป็นต้น

2. การวิเคราะห์เอกสาร

เพื่อให้การวิเคราะห์เพื่อพิสูจน์สมมติฐานบางข้อชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจะใช้เอกสารซึ่งค้นคว้ามาจากแหล่งต่าง ๆ มาเป็นประกอบการวิเคราะห์โดยทั่วไปด้วย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการวิเคราะห์เป็นเรื่อง ๆ ตามสมมติฐานดังนี้ คือ 1) การไปลงคะแนนเสียงโดยการถูกระดมของประชาชน 2) ความรู้ทางการเมืองของประชาชน 3) ทักษะทางการเมือง และ 4) การบริหารการเลือกตั้ง

ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ดังกล่าว ประมวลผลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ของ สถาบันคอมพิวเตอร์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การวิเคราะห์ค่าเน้นตามข้อกำหนดของสมมติฐาน โดยใช้ตัวแปรทดสอบที่เกี่ยวข้อง บางตัวเพื่อป้องกัน ความเข้าใจผิดอันอาจจะเกิดขึ้นจากความสัมพันธ์เทียม (spurious) รายละเอียดดังกล่าวปรากฏอยู่ในบทที่ 4 ส่วนเทคนิคทางสถิติประกอบการวิเคราะห์ได้เลือกใช้ตามความเหมาะสมว่ามีจุดมุ่งหมายที่จะพิจารณาข้อมูลในด้านใด และมีระดับของการวัด (level of measurement) ในระดับใด เป็นสำคัญ เทคนิคทางสถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต การกระจายมาตรฐาน ไค-สแควร์ เกมมา และเพียร์สัน-อาร์ เป็นต้น

การเสนอรายงานการวิจัย

ในการเสนอรายงานการวิจัยครั้งนี้พอสรุปได้ดังนี้

บทที่ 1 ได้กล่าวมาแล้ว เป็นการสร้างรูปแบบของสภาพปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานในการวิจัย นิยามแนวความคิดเชิงปฏิบัติ ขอบเขตของการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้จากการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัยโดยย่อ

บทที่ 2 เสนอแนวความคิด หลักการทั่วไป และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้เพื่อเป็นกรอบในการวิเคราะห์สำหรับการวิจัยนี้

บทที่ 3 เสนอการเลือกตั้งทั่วไปในปี พ.ศ. 2522 อันควรถวายและสภาพทั่วไปของอำเภอป่าติ้วควย

บทที่ 4 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งได้มาจากการสัมภาษณ์ ทั้งนี้จะนำเอกสารและการสอบถามตลอดจนปฏิกิริยา (reaction) ของประชาชนผู้ให้ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ควย

บทที่ 5 สรุปและขอเสนอแนะ เป็นการสรุปเรื่องราวทั้งหมดซึ่งวิจัยได้ พร้อมทั้งขอเสนอแนะเกี่ยวกับการวิจัยครั้งต่อไป และขอเสนอแนะเพื่อแก้ปัญหาของประเทศอันมีพื้นฐานมาจากการทราบผลสรุป เบื้องทฤษฎีหรือหลักการทั่วไปของการวิจัยครั้งนี้